

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 3 (44)

Вінниця – 2023

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу

РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Дисемінація передового педагогічного досвіду
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року
- ❖ Проби пера
- ❖ Конкурси
- ❖ Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 5 від 21 грудня 2023 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкара С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 3(44) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2023. 162с.

ЗМІСТ

КАШОЇД АНАСТАСІЯ, Особливості застосування редакційних засад при висвітленні військових конфліктів	5
БУГА ОКСАНА, Як уберегтися від лабетів фабрик наукових публікацій.....	7

ЛАБОРАТОРІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ТА КРЕАТИВНОЇ ПЕДАГОГІКИ

ВОЙЦЕХІВСЬКИЙ КОСТЯНТИН, МИСЛИЦЬКА НАТАЛІЯ, Використання можливостей сучасного освітнього інформаційного простору для підвищення мотивації до навчання фізики здобувачів освіти педагогічних коледжів	12
БУРАЧЕВСЬКА ЛЮБОВ, Креативність як основний компонент творчої особистості викладача мистецьких дисциплін	17
МЕЛЬНИК АЛІНА, Хорове мистецтво як ефективний засіб формування духовно-естетичної культури молоді.....	22
СВЕРЛОВИЧ ВАЛЕНТИНА, НАДКЕРНИЧНА ЛЮБОВ, Актуальні питання сучасної педагогічної освіти: професійна діяльність в інклюзивному середовищі закладів освіти (з досвіду роботи)	25
ФЕДЧИШИНА ТЕТЯНА, Траєкторія вдосконалення професійних компетентностей здобувачів фахової передвищої освіти в умовах сьогодення.....	31

НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛАБОРАТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

ВОЛИНЕЦЬ ТЕТЯНА, Сучасні аспекти валеологічного виховання молоді.....	36
ЖУПАНОВА ОЛЕНА, МИХАЛЬЧУК ОЛЕСЯ, Використання автентичних відеоресурсів ted talks для удосконалення іншомовної комунікативної компетентності студентів-філологів.....	38
ІСКРА СВІТЛАНА, Організація дистанційного навчання на заняттях з постановки голосу: особливості, проблеми, шляхи вдосконалення.....	44
КАЗЬМИРИШЕНА-ФАЙДЕНКО ОЛЕСЯ, Тренінгові технології як умова формування комунікативних компетентностей майбутніх педагогів	49
МАШТАЛЯР ЙОСИП, Дистанційне навчання як один із засобів вокально-педагогічної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва.....	52
ХАРЖЕВСЬКА Т. М., Використання творчості Мирослава Скорика у національно-патріотичному вихованні школярів	57
НІКУЛІНА А. О., Web-технології як інструмент ефективного засобу навчання на уроках мистецтва в закладах загальної середньої освіти	60
ОБОДЯНСЬКА ІЛІНА, Поєднання навчального та виховного компонентів на уроках англійської мови	64
ЛУЦИНКЕВИЧ ЛЮДМИЛА, Формування професійних компетентностей майбутніх вчителів початкової школи на засадах діяльнісного підходу	66
МАЙДАНЮК НАДІЯ, Національно-патріотичне виховання здобувачів середньої освіти як основа формування полікультурної компетентності	71
ДОВГАЛЮК СВІТЛАНА, Особливості формування національної ідентичності здобувачів освіти в умовах сьогодення	75
ЛЕЛЯК ЛЮДМИЛА, ТЕТЕРИН КОСТЯНТИН, Пріоритетні напрямки підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання.....	79

ДИСЕМІНАЦІЯ ПЕРЕДОВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ

ГАВРИЛЮК ОКСАНА, ТВЕРДОХЛІБ НАТАЛІЯ, Хоровий спів як засіб музично-естетичного-виховання молоді: досвід художньо-творчої діяльності народної хорової капели «Mіx Voices»	83
МЕЛЬНИК ГАЛИНА, Формування диригентської техніки студентів в процесі фахової підготовки.....	87
МАРЦЕНЮК ОЛЕНА, РУДА ТЕТЯНА, Майстерність укладання робочих зошитів з української мови та літератури (вивчення досвіду викладачів кафедри української філології КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж» Лесі Ненчинської та Юлії Романухи).....	96
ТОКАР ЛЮБОВ, СОРОЧАН МАРИНА, Підготовка майбутніх вихователів до професійної діяльності в умовах інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти.....	101
МАЗУРКЕВИЧ ВІРА, Якісна підготовка до НМТ/ЗНО – запорука успішного вступу до закладу вищої освіти (вивчення досвіду викладача суспільних дисциплін Стасенко Анни КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»).....	106

ВІДОМІ ІМЕНЯ

ВАЦАК КРИСТІНА, Образ видатного філософа й письменника Григорія Сковороди в українській прозі.....	108
КІСЕЛЬОВ ДМИТРО, Бернард Шоу: «Кандида» і «Пігмаліон». Проблематика і художній зміст.....	113
КОНІЧЕК ТЕТЯНА, НЕНЧИНСЬКА ЛЕСЯ, РОМАНУХА ЮЛІЯ, «Він був сином мужика – і став володарем у царстві духа» : до 210 річниці від дня народження Т. Г. Шевченка. Усний журнал на допомогу вчителю-словеснику.....	118
ЯКОВЕНКО ТЕТЯНА, МАЙДАНЮК НАДІЯ, Співвідношення історичної та художньої правди в повісті Юрія Мушкетика «Семен Палій».....	123
ЧЕРЕВКО ВІКТОР, А.Ф.Завальнюк. Музей подільського Баха	128

ЛАБОРАТОРІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПІА ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ ПЕДАГОГА

ТУРЛЮК СВІТЛАНА, РОМАНУХА ЮЛІЯ, Сценарій ВСЕУКРАЇНСЬКОГО УРОКУ 2023-2024 н. Р. #максимально_ коледж ний	130
МИХАЛЬОВА ЛАРИСА, До питання про підготовку до зовнішнього незалежного оцінювання з біології.....	135
ДИМІНСЬКА ВАЛЕНТИНА, ПЕКУРАРУ ЛЮДМИЛА, У світі джазу	136
РУБАН ВАЛЕРІЙ, Захисти себе сам!	142
КЛИМЕНКО ОЛЬГА, Організація проектної діяльності у закладі дошкільної освіти.....	149
ФЕДОРЕНКО ОЛЬГА, Методично-дидактичні принципи у викладанні німецької мови.....	152

ПРОБИ ПЕРЯ

ОБЕРТИНСЬКА ДАР'Я, Поезія.....	156
ХАБУДА КАРІНА, Марійкина весна	157
ВИМОГИ до підготовки науково-методичних статей Збірника «ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу»	162

у гріх обжерливості, а потім – властолюбства, а пізніше – обману. Тобто Льюїс проводить думку, що один гріх породжує інший і, як наслідок, веде до повної зради. Порівнюючи Едмунда з Іудою, К. С. Льюїс все ж таки знаходить дитині виправдання: звертаючись до лева Аслана (уособлює образ Христа), Едмунд долає магичні чари.

К. Льюїс переводить на рівень дитячого розуміння найскладніші теми Євангелія, зокрема, смерті та Воскресіння Христа. Письменник малює сцену чудової появи Аслана, якій передуює розповідь про страту і смерть Лева. Так само, як при смерті Христа завіса храму роздерлася навпіл, так і у Льюїса Кам'яний стіл, на якому було вбито Аслана, розколовся на дві частини. У Євангелії від Луки розповідається про те, як жінки, які йшли за Ісусом, приходять до Його гробниці. У «Хроніках» цю роль виконують дві дівчинки, Люсі та Сьюзен. Знявши намордник з Аслана, вони залишають Кам'яний стіл, а повернувшись вранці, бачать розколотий навпіл стіл і Аслана, що стоїть перед ними. Письменник проводить явну паралель: дівчатка – жони-мироносиці. Лейтмотивом «Хронік Нарнії» можна вважати слова Іоанна Богослова: «Це заповідаю вам, щоб ви любили один одного» (Ін. 15:17).

Оволодіння багатою образною мовою Льюїса допоможе студентам у вивченні предмета.

Отже, на наш погляд, викладання англійської мови в старших класах ліцею може включати наступні завдання:

- забезпечити технічне оволодіння мовою;
- ввести і занурити учнів у світ англійської культури, використовуючи при цьому кращі твори, які містять в собі біблійні мотиви;
- відібрати для навчального процесу літературний матеріал у вигляді цитат, який продуктивно впливатиме на розвиток в учнів почуття свободи, вдячності, добра, любові тощо;
- при перекладі англійських цитат акцентувати увагу на багатстві літературної української мови.

Поєднання навчального і виховного компонентів втілює ідею виховуючого навчання видатного німецького психолога і педагога Й. Ф. Гербарта.

*Стаття надійшла до редакції
21 жовтня 2023*

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА ЗАСАДАХ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ

УДК 378: 37.011.3-051 : 373.3] : 37.091.313

ЛУЦИНКЕВИЧ ЛЮДМИЛА

*викладач кафедри шкільної педагогіки, психології та окремих методик
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»*

Abstract. The article analyzes the activity approach in the formation of professional competences of students of higher education in the conditions of a pedagogical college. The role of the primary school teacher in the educational process is substantiated, which should competently provide students with not only knowledge of educational fields, but also the ability to apply them in everyday life, think critically, communicate, interact in the course of teamwork, express one's own opinion, make meaningful decisions, etc. The need to transform stereotypes, value orientations regarding the formation of professional competencies of the future teacher, his readiness to ensure an activity approach in the educational process is justified.

Ключові слова: діяльнісний підхід, здобувач вищої освіти, початкова школа, професійний стандарт, професійні компетентності, освітній процес.

Постановка проблеми. Реформа Нової української школи неможлива без якісної підготовки «умотивованого вчителя, який має свободу творчості й розвивається професійно» [2]. На сучасного вчителя покладено складні функції і завдання: раціонально планувати та організовувати освітній процес, щоб перейти від знаннєвої парадигми навчання до компетентнісної; створювати безпечне, комфортне, упорядковане освітнє середовище з урізноманітненням простору; впроваджувати інноваційні педагогічні методи, засоби та технології, що сприяють розвитку критичного і творчого мислення дітей, кращому розумінню матеріалу, формуванню ключових компетентностей й розвитку навичок, необхідних їм у житті; змінювати підходи до навчання зі збільшення частки групової, ігрової, проектної, дослідницької діяльності учнів тощо [5].

Ми виходимо з того, що розв'язанню окреслених завдань у процесі підготовки майбутніх вчителів початкової школи сприяє діяльнісний підхід, що забезпечує розвиток їхніх професійних компетентностей, наскрізних умінь особистості, передбачає застосування теоретичних знань на практиці, формує активність, творчі здібності, здатність до організації різних видів навчально-пізнавальної роботи учнів, готовність до інноваційної діяльності тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз законодавчо-нормативного забезпечення освітньої галузі, науково-педагогічної літератури, в тому числі й педагогічних досліджень, засвідчив значний інтерес до проблеми формування професійних компетентностей вчителя початкової школи, зокрема й на засадах методологічних підходів. Актуальність проблеми обумовлена Законом України «Про освіту», Законом України «Про повну загальну середню освіту», Концептуальними засадами реформування середньої школи «Нова українська школа» (далі – НУШ), Державним стандартом початкової освіти, Професійним стандартом за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної

середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» тощо.

Науковий доробок вітчизняних учених пов'язаний з теоретико-методологічними та педагогічними засадами підготовки майбутніх педагогів (В. Андрущенко, О. Антонова, І. Бех, С. Вітвицька, О. Дубасенюк, М. Євтух, Н. Ничкало, О. Пехота, Н. Сидорчук, С. Сисоєва, О. Слюсаренко, В. Фрицюк та ін.); проблемами підготовки учителів початкової школи (В. Бондарь, Н. Бібік, Н. Кичук, Л. Коваль, Н. Казакова, О. Комар, О. Матвієнко, С. Мартиненко, О. Савченко, Л. Хомич, О. Цюняк, О. Шквир та ін.); формуванням професійної компетентності вчителя НУШ (В. Берека, Н. Бібік, А. Галас, М. Євтух, О. Ліннік, Л. Любчак, О. Овчарук, О. Пометун, О. Хващевська та ін.).

Поряд із дослідженнями українських науковців діяльнісного підходу в освіті (С. Безбородих, І. Бех, Т. Горохівська, Т. Гура, І. Зязюн, Г. Костюк, О. Ляшенко, О. Слижук, Н. Мирончук, О. Пометун та ін.), предметом дослідження є питання впровадження діяльнісного підходу в початковій школі (І. Андрусенко, О. Бігич, Т. Гордієнко, П. Копосов, Т. Молнар, Т. Пушкарьова, О. Рома, Б. Сусь, О. Топузов, І. Шумілова та ін.).

Здійснений аналіз документів, наукової літератури, результатів педагогічних досліджень, власний досвід дає підстави стверджувати, що діяльнісний підхід забезпечує ефективність підготовки майбутніх вчителів в умовах педагогічного коледжу, а також відповідає сучасним вимогам і запитам Нової української школи на діяльнісний характер освітнього процесу.

Виокремлення мети та основних завдань дослідження. Мета статті – здійснити аналіз особливостей формування професійних компетентностей у майбутніх вчителів початкової школи на засадах діяльнісного підходу та визначити педагогічні чинники його ефективності у процесі навчання.

Основні завдання: вважаємо за необхідне з'ясувати сутність діяльнісного підходу в професійній підготовці майбутніх вчителів початкової школи; проаналізувати зміст його реалізації з метою формування професійних компетентностей майбутніх педагогів; визначити чинники, які забезпечують ефективність діяльнісного підходу в умовах педагогічного коледжу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Орієнтиром у визначенні професійних та загальних компетентностей вчителя початкової школи є Закон України «Про освіту», Закон України «Про повну загальну середню освіту» та Професійний стандарт за трьома професіями: «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти» і «Вчитель із початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». Вони дозволяють закладам вищої освіти чітко визначити вимоги щодо професійних компетентностей майбутніх фахівців, на які є запит у суспільстві.

В сучасних дослідженнях, довідкових джерелах визначено різні підходи до розуміння сутності та структурування професійної компетентності, зокрема професійну компетентність розглядають як інтегративну характеристику ділових і особистісних якостей фахівця, що відображає рівень знань, умінь, досвіду, достатніх для досягнення мети з певного виду професійної діяльності.

В. Купрієвич наголошує, що це базова характеристика діяльності спеціаліста, вона включає як змістовий (знання), так і процесуальний (уміння) компоненти і має головні істотні ознаки, а саме мобільність знань, гнучкість методів професійної діяльності і критичність мислення [3, с. 20].

Професійна компетентність вчителя – це сукупність його особистісних якостей, загальної культури та кваліфікаційних знань, умінь, методичної майстерності, гармонійна інтеграція яких у педагогічній діяльності дає оптимальний результат [7, с. 15].

В. Нагаєв і М. Портян запропонували модель професійної компетентності фахівця з вищою

освітою за критерієм сформованості професійно-творчого досвіду, яка містить такі компоненти професійної компетентності:

– емоційно-ціннісний компонент (мотиваційні потреби, інтереси, цілі та цінності творчої діяльності), який визначає функції діяльності, зокрема: мотиваційна спрямованість, цілепокладання, ціннісна та світоглядна орієнтація;

– когнітивний компонент (повнота, системність, гнучкість знань, їх науковий характер, творча спрямованість знань), передбачає відтворювальну діяльність, формування знань щодо змісту та способів діяльності;

– діяльнісний компонент (пізнавальна активність, творча управлінська діяльність, уміння і навички вирішувати творчі завдання, лідерські здібності, мистецтво управління), який пов'язаний з перетворювальною творчою діяльністю, творчою професійною діяльністю дослідницького рівня;

– особистісно-розвивальний компонент (здатність до саморозвитку, уміння, навички самоуправління і рефлексивної діяльності, гуманістична спрямованість особистості), містить функції регулювальної діяльності щодо саморозвитку особистості та рефлексивну в умовах самоуправління [4, с. 32].

В. Берека та А. Галас, посилаючись на доробки науковців-педагогів, визначили ключові складові професійної компетентності вчителя початкової школи, а саме: продуктивна (вміння працювати, отримуючи прибуток; здатність виробляти власний продукт, приймати рішення, нести відповідальність за них; готовність та потреба у творчості); автономізаційна (здатність до саморозвитку, творчості, самовизначення, самоосвіти, конкуренто-спроможності; готовність і потреба навчатися протягом усього життя); інформаційна (володіння інформаційними технологіями, вміння добувати, опрацьовувати й використовувати різні види інформації з різноманітних джерел); предметна (ЗУН в області конкретного предмета, спеціальності; особистісні якості вчителя (доброзичливість,

урівноваженість, витонченість, толерантність, рефлексія та ін.); комунікативна (вміння вступати в комунікацію, бути зрозумілим; спілкування без обмежень усно, писемно, рідною й іноземними мовами); моральна (готовність, спроможність та потреба жити за традиційними моральними нормами); психологічна (здатність використовувати психологічні ЗУН в організації взаємодії в освітній діяльності); соціальна (вміння жити, працювати з оточуючими; вміння безконфліктно співіснувати); математична (вміння працювати з числовою інформацією, володіння математичними вміннями); полікультурна (оволодіння досягненнями культури; розуміння інших людей, їх індивідуальності і відмінностей за національними, культурними й ін. ознаками) [7, с. 33-34].

У свою чергу, Професійний стандарт визначає та описує систему загальних (громадянська, соціальна, культурна, лідерська, підприємницька) і професійних (мовно-комунікативна, предметно-методична, інформаційно-цифрова, психологічна, емоційно-етична, педагогічного партнерства, здоров'язбережувальна, інклюзивна, проєктувальна, прогностична, організаційна, оцінювально-аналітична, інноваційна, здатність до навчання впродовж життя, рефлексивна) компетентностей вчителя початкової школи [8].

Формування означених професійних компетентностей майбутніх вчителів в умовах педагогічного коледжу має забезпечуватись на основі діяльнісного підходу. Ми підтримуємо думку вченої О. Пометун, що діяльнісний підхід – це один з методологічних підходів, на якому базується більшість сучасних технологій і систем навчання, а метою діяльнісного підходу у навчанні є розвиток особистості як суб'єкта життєдіяльності, що означає: ставити цілі, планувати їхнє досягнення, організовувати і контролювати процес розв'язання завдань, оцінювати результати й відповідати за них, рефлексувати [6, с. 250].

Даний підхід походить від уявлення про єдність особистості й діяльності, яка

проявляється в тому, що діяльність у її різноманітних формах безпосередньо та опосередковано забезпечує зміни у структурі особистості.

Вважаємо, що діяльнісний підхід слід розглядати як спрямованість навчання та професійної підготовки студентів на розвиток загальних і професійних компетентностей, наскрізних умінь особистості, застосування теоретичних знань на практиці, формування творчих здібностей, здатностей до якісної професійної самореалізації, навчання протягом життя, успішної взаємодії у педагогічній діяльності, продуктивності в усіх сферах життя.

Актуальність діяльнісного підходу полягає й в тому, що він, поряд з компетентнісним та особистісно орієнтованим підходами, визначається як сучасна методологія шкільної освіти у контексті впровадження Концепції Нової української школи, Державного стандарту початкової освіти тощо.

Ефективність формування професійних компетентностей майбутніх вчителів на основі діяльнісного підходу обумовлена системою певних положень, якими має керуватись викладач, а саме, процес навчання має бути: 1) вмотивованим (забезпечити позитивне емоційно-ціннісне ставлення, мотивацію до діяльності: зацікавлення, стимулювання, емоційне занурення); 2) цілеспрямованим (ієрархічність цілей, їх розуміння, формування вміння самостійно ставити перед собою мету, знаходити ресурси її досягнення); 3) практично та професійно зорієнтованим (зв'язок з діяльністю, життям, формування предметно-практичних, методичних умінь і навичок); 4) соціально зорієнтованим (спільна колективна, групова, у тому ж числі парна навчальна діяльність, використання активних й інтерактивних методів, технологій навчання, способів командної взаємодії); 5) емоційним (породжувати позитивні емоції, відчуття успіху, отримання задоволення, радості від проєктування, самого процесу та результату навчання, співпраці, взаємодії з ін.); 6) активним (забезпечення різних видів та рівнів активності: інтелектуальної, емоційної,

соціальної тощо); 7) самоорганізованим (суб'єкт-суб'єктна модель навчання, формування здатності до рефлексії, умінь самореалізації, самоконтролю, самооцінки, самовдосконалення); 8) творчим (зорієнтованим на творчу діяльність, використання інноваційних підходів, методів, засобів навчання).

Діяльнісний підхід охоплює усі основні компоненти педагогічного процесу, зокрема його мету, завдання, мотиви, операції та дії, способи контролю, аналіз досягнутих результатів. Визначимо окремі шляхи та умови, які забезпечують ефективність формування професійних компетентностей майбутніх вчителів початкової школи в умовах педагогічного коледжу:

– процес навчання, який забезпечує засвоєння знань, шляхи цього засвоєння, зразки та способи мислення, дії, діяльності. Ініціативність, активність, самодіяльність студента, коли він програмує, проєктує, обирає, конструює, виконує, оцінює різноманітну навчальну діяльність, ситуації, моделі майбутньої професійної діяльності, надає процесу навчання ціннісної та професійної спрямованості. Продуктивне проведення навчальних занять (лекційні, семінарські, практичні, лабораторні) з використанням активних й інтерактивних методів, технологій, форм навчання, які створюють умови для взаємодії всіх учасників освітнього процесу, діалогу, співпраці викладача та студентів, партнерства, командної роботи, взаємонавчання;

– професійно орієнтована підготовка майбутніх вчителів до організації освітнього процесу в НУШ: інтегрованого навчання учнів початкових класів, яке має формувати їхні ціннісні орієнтації, мотиви, цілісну картину світу. Його забезпечення через організацію інтегрованих і тематичних уроків, тематичних тижнів, використання освітніх проєктів, ігрових та діяльнісних методів навчання, кейсів, проведення круглих столів, дискусій, презентацій тощо, забезпечує гармонійний розвиток особистості молодшого школяра,

формування в нього цілісних уявлень про себе, про інших, про світ;

– застосування рефлексії на всіх етапах фахової підготовки здобувачів вищої освіти. Студенти набувають здатність усвідомлювати сенс власної діяльності, аналізувати, переосмислювати, оцінювати свої здібності, якості, властивості (гуманність, толерантність, емпатія, відкритість до різноманіття, до інновацій тощо), особисті досягнення, контролювати результати навчальних і професійних дій (предметно-методичних, прогностичних, діагностичних тощо);

– самостійна робота студентів, яка є обов'язковою складовою вивчення навчальних дисциплін та виконання самостійних індивідуальних, диференційованих завдань з різних видів педагогічної практики, що сприяє формуванню цінностей, професійної мотивації (аналіз типових, нестандартних і творчих ситуацій, розв'язання проблемних, пошукових, дослідницьких завдань, самостійне визначення способів навчально-пізнавальної діяльності, розробка освітніх проєктів, навчально-методичного забезпечення, конспектів тощо).

За таких умов якісна підготовка здобувачів вищої освіти забезпечується через інтеграцію особистісних показників, цінностей і професійних компетентностей майбутніх вчителів, реалізацію в освітньому процесі актуальної для сучасної системи освіти суб'єкт-суб'єктної моделі взаємодії, у якій студент опосередковано й безпосередньо здійснює вибір доцільних методів, видів, форм діяльності, задовольняє потреби особистісного розвитку.

Висновки. Отже, аналіз науково-педагогічної літератури та власний досвід роботи дозволив нам дійти висновку, що сучасна початкова школа потребує вчителя, який володіє професійними компетентностями і готовий до організації різноманітної творчої діяльності учнів в освітньому процесі.

Діяльнісний підхід нерозривно пов'язаний із компетентнісним і особистісно орієнтованим підходами, що відповідає вимогам Нової української школи щодо організації освітнього

процесу та, у свою чергу, підвищує ефективність професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів.

Даний підхід у процесі навчання дозволяє якісно використати потенціал навчальних дисциплін (теоретично-змістовий, операційно-діяльнісний тощо), практичної підготовки студентів, їх самостійної та науково-дослідницької роботи, створити професійне, практико-орієнтоване середовище,

максимально наближене до майбутньої професійно-діяльнісної сфери, до життя.

Подальші напрями дослідження проблеми полягатимуть в пошуках нових практичних способів застосування діяльнісного підходу у викладанні педагогічних дисциплін, розробці навчально-методичного забезпечення процесу професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Горохівська Т. М. Методологічні підходи до проблеми розвитку професійно-педагогічної компетентності викладача. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми*. Збірник наукових праць. Випуск 53. Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2019. 248 с. С. 151-154.
2. Концепція Нової української школи. URL: <https://nus.org.ua> (дата звернення: 28.10.2023).
3. Купрієвич В. О. Самоорганізація розвитку професійних компетентностей викладачів як елемент освіти впродовж життя. *Методичний вісник професійно-технічної освіти Чернівецьчини*, 2023. Випуск 1. С. 19-22.
4. Нагаєв В. М., Портян М. О. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Харків : Стильна типографія, 2018. 289 с.
5. Нова українська школа : poradnik dla vchytelja / za zag. red. N. M. Bibik. Київ : Літера ЛТД, 2019. 208 с.
6. Пометун О. І. Діяльнісний підхід. *Енциклопедія освіти*, 2021. С. 250-251. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/729012/>
7. Професійна компетентність вчителя початкових класів : навч.-метод. посіб. / Авт.-упор.: В. Є. Берека, А. В. Галас. Харків : Вид. «Ранок», 2018. 496 с.
8. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» : Наказ Мін. розвитку економ., торг. та сільськ. господ. України від 23.12.2020 р. № 2736-20. URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Nakaz_2736.pdf

Стаття надійшла до редакції
19 вересня 2023

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

УДК 373.5.016:811.161.2]:[37.015.31:39(=161.2)

МАЙДАНЮК НАДІЯ

студентка філологічного факультету

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Науковий керівник: викладач-методист **Бабій А. П.**

У статті досліджено розвиток національно-патріотичного виховання у процесі навчання української літератури. Зосереджено увагу на тому, що основа системи національно-патріотичного виховання – це ідея розбудови української державності як зміцнюючого чинника розвитку українського суспільства та нації. Закцентовано, що найбільш ефективною в сучасній